

Nød er ikke til Stede paa den Maade blandt Landbrugerne. Naar man i det hele taget kommer og taler om Nød i den Forstand, som de Herrer gøre for Tiden, naar de tale om Landbrugets Nødstilstand og Nødstilstanden blandt den producerende Befolkning i det hele, saa er det jo ikke nogen Nødstilstand i den Forstand, hvori vi andre se Nød, og hvori navnlig Arbejderne ere vante til at se Nød. Ved Nød og ved Trang forstaaer Befolkningen i Almindelighed og Arbejderne i Særdeleshed Fattigdom, Elendighed, Mangel paa Føde, Mangel paa Klæder og i det hele Mangel paa alt, hvad der hører til Livets nødtørftigste Ophold, og det er der nok, der have Mangel paa her. Men det er ikke den Mangel, der er til Stede i Landbruget. Det antager jeg ikke, at den ærede Ordfører for Forslagsstillerne vil paastaa. Vi saa ogsaa forleden, da han var nede i sin Valgkreds, at hans egne Velgere ikke vare enige med ham i, at Landbruget trængte til den Almisse, som han vil søge at staae det. Nej, alle Beretninger fra det danske Landbrug og alt, hvad vi høre fra Ublandets Landbrug og fra hele Produktionsvirksomheden her og Verden over, tyder ubetinget paa, at der er Overflod af alt; vi fulde, fordi der produceres for meget. Her i Danmark kommer man og siger: Det kan ikke betale sig at dyrke den danske Jord, fordi der produceres alt for meget andre Steder; Konkurrencen bliver for stor, og derfor kunne vi ikke leve. Det forekommer mig, at naar Tilstanden faktisk er saaledes — og det erkendes jo fra alle Sider, at der ikke er Mangel paa Fødevarer eller andre Livsfornødenheder, men at det er Overfloden, der er i Vejen, saa vi ikke kunne afsætte noget, saa synes jeg, at man har Grund til at tænke over, hvordan det kan være, at vi skulle være nødt til at søle Trang, Nød, Sult midt i al denne Overflod. Der kunde maasse være Grund for den ærede Ordfører for Forslagsstillerne, der er saa kundskabsrig en Mand, til at give sig til at spekulere lidt over, hvad der egentlig er Skyld derti, og saa komme med et Lovforslag her i Tinget, som mulig kunde raade Bød paa det. Jeg skal tillade mig at henlede de ærede Landbrugeres Opmærksomhed paa, hvad jeg efter fattig Evne tænker mig muligvis kunde hjælpe de Herrer. Vi have jo hørt saa meget om Agrarerne i den seneste Tid; vi have set dem begynde paa en Maade og jeg havde nær sagt, ende paa en anden. De ere ganske vist ikke endte endnu og maasse daarlige nok begynde, men de begynde med at vende sig imod en Magt her i Samfundet, som efter min Mening er Skyld i, at baade

Landbruget og andre have det daarlige: De vendte sig imod Kapitalmagten, og der skulde de være blevene. Men de ere ved at vinge om, de vende sig imod Arbejderstanden og raabe paa billig Arbejdskraft i Stedet for at vende sig imod den for dem saa dyre Kapitalisme. Sagen er nemlig simpeltheden, at for ikke saa længe var Landhøststanden og alle her i Landet paa en anden Maade end nu afhængige af den besiddende Klasse i vort Samfund; de vare afhængige af de store Fordegodsbesiddere. Vi havde den Gang Hovet. Fæstevæsen og Stavnshaandet, de store Godsejere vare fuldstændig Herrer over Bonden. Da vi fik løst Stavnshaandet og Hovet ophævet, hed det sig: Nu bliver Bonden fri Mand; og da Fæstevæsen blev afløst, og Gaardmændene bleve Selvejere, hed det sig: Nu er der fri Jord til fri Mand her i dette Land. Men hvorledes er det kommet til at se ud? Hvorledes erkende Agrarerne selv, at Tilstanden er rundt omkring i Landet? Erkende de ikke netop selv, at de ikke selv ere Ejere af den Jord, de dyrke? Det er netop gaaet, som det ærede Medlem fra Fredensborg (S. Hage) udtalte saa klart forleden Dag under Finanslovsbehandlingen, idet han sagde, at vi maatte have Dje for, hvorledes Udviklingen har omstabt Forholdene; det er den, vi maa have vort Blik henvendt paa; det er den, vi maa forstaa og følge med. Han øjnede ganske vist ikke i Øjeblikket nogen Hjælp for det danske Landbrug og alle andre, men jeg tror nok, at det vilde have været ham muligt at finde en Hjælp, dersom han havde forfulgt Tanken længere ud. Han sagde, at det var Udviklingen, der havde ført med sig, at det danske Landbrug var under det Tryk, som det er under, og derti er jeg fuldstændig enig med ham. Men hvorledes er denne Udvikling foregaaet? Den er efter min Opfattelse foregaaet paa den Maade, at de, der i tidligere Tider paa anden Maade vare Herrer over Borger og Bønder, igennem Fæstevæsenet, igennem Stavnshaandskæftelsen og gennem Hovet, kun have skiftet Form for Overherredømmet over Bønder og Arbejder og over os alle. De have, da disse Bønder bleve afløste, indset, at de for at komme til at benytte den danske Jord paa den Maade, de nødvendigvis maatte benytte og bruge den, naar den skulde blive til Jordel for dem, maatte have Penge og Kapital, og derfor have de forandret deres Fremgangsmaade og den Afhængighedstilstand, hvori alle stode til dem, paa den Maade, at de have skabt det nuværende Afhængighedsforhold. De have været saa forsynlige at bevare Herredømmet